

Obsah

	str.
Předmluva	11
Úvod do chemie prvků	13
1. Periodická soustava prvků	13
1.1. Periodický zákon	13
1.2. Periodická soustava prvků (PSP)	14
1.3. Zákonitosti platné v PSP	15
1.3.1. Podobnost prvků	15
1.3.2. Valenční elektrony	15
1.3.3. Oxidační čísla	15
1.3.4. Elektronegativita	16
1.3.5. Kovový a nekovový charakter	16
2. Základní prvky a jejich sloučeniny	19
2.1. Vodík	19
2.1.1. Elementární vodík	19
2.1.2. Výskyt vodíku	20
2.1.3. Fyzikální vlastnosti vodíku	20
2.1.4. Chemické vlastnosti vodíku	20
2.1.5. Laboratorní příprava vodíku	21
2.1.6. Průmyslová výroba vodíku	21
2.1.7. Použití vodíku	21
2.1.8. Hydridy	21
2.2. Kyslík	22
2.2.1. Elementární kyslík	22
2.2.2. Výskyt kyslíku	23
2.2.3. Fyzikální vlastnosti kyslíku	23
2.2.4. Laboratorní příprava kyslíku	23
2.2.5. Chemické vlastnosti kyslíku	24
2.2.6. Průmyslová výroba kyslíku	24
2.2.7. Použití kyslíku	24
2.2.8. Oxidy	24
2.2.9. Peroxidy	25
2.3. Voda	26
2.3.1. Vlastnosti chemicky čisté vody	26
2.3.2. Přírodní vody	27
2.3.3. Tvrdost vody	27
2.3.4. Změkčování vody – odstranění tvrdosti	27
2.3.5. Technologie úpravy povrchových vod v čistírnách vod	28
2.3.6. Čištění odpadních vod	28
2.4. Vzduch	29

	str.
3. Prvky 18. skupiny – p⁶	31
3.1. Vlastnosti prvků 18. skupiny	31
3.2. Charakteristika skupiny	32
3.3. Výskyt, výroba a použití prvků 18. skupiny	32
4. Prvky 17. skupiny – p⁵	34
4.1. Vlastnosti prvků 17. skupiny	34
4.2. Charakteristika skupiny	35
4.3. Fluor	35
4.3.1. Vlastnosti fluoru	35
4.3.2. Výskyt fluoru	35
4.3.3. Použití fluoru	35
4.3.4. Fluorovodík a kyselina fluorovodíková	36
4.4. Chlor	36
4.4.1. Vlastnosti chloru	36
4.4.2. Výskyt chloru	36
4.4.3. Výroba chloru	36
4.4.4. Použití chloru	36
4.4.5. Chlorovodík	37
4.4.6. Kyselina chlorovodíková HCl	37
4.4.7. Chloridy	37
4.4.8. Sloučeniny chloru s kyslíkem	37
4.5. Brom	38
4.5.1. Vlastnosti bromu	38
4.5.2. Bromovodík HBr	38
4.5.3. Kyselina bromovodíková HBr	38
4.5.4. Kyslíkaté sloučeniny bromu	38
4.6. Jod	38
4.6.1. Vlastnosti jodu	38
4.6.2. Jodovodík a kyselina jodovodíková	39
4.6.3. Kyslíkaté sloučeniny jodu	39
5. Prvky 16. skupiny – p⁴	41
5.1. Vlastnosti prvků 16. skupiny	41
5.2. Charakteristika skupiny	42
5.3. Síra	42
5.3.1. Vlastnosti síry	42
5.3.2. Výskyt síry	42
5.3.3. Výroba a použití síry	43
5.3.4. Sulfan H ₂ S	43
5.3.5. Kyselina sirovodíková H ₂ S a sulfidy	43
5.3.6. Oxidy síry	43
5.3.7. Oxokyseliny síry a jejich soli	44

	str.
5.4. Selen	45
5.4.1. Selen	45
5.4.2. Tellur	45
6. Prvky 15. skupiny – p³	47
6.1. Vlastnosti prvků 15. skupiny	47
6.2. Charakteristika skupiny	48
6.3. Dusík	48
6.3.1. Vlastnosti dusíku	48
6.3.2. Výskyt, výroba a použití dusíku	48
6.3.3. Amoniak NH ₃	49
6.3.4. Oxidy dusíku	50
6.3.5. Oxokyseliny dusíku a jejich soli	50
6.4. Fosfor	52
6.4.1. Vlastnosti fosforu	52
6.4.2. Výskyt, výroba a použití fosforu	52
6.4.3. Fosfan PH ₃	53
6.4.4. Oxidy fosforu	53
6.4.5. Oxokyseliny fosforu a jejich soli	53
6.5. Arsen	54
6.6. Antimon	54
6.7. Bismut	55
7. Prvky 14. skupiny – p²	57
7.1. Vlastnosti prvků 14. skupiny	57
7.2. Charakteristika skupiny	58
7.3. Uhlík	58
7.3.1. Vlastnosti uhlíku	58
7.3.2. Výskyt a použití uhlíku	59
7.3.3. Uhlovodíky	59
7.3.4. Oxidy uhlíku	61
7.3.5. Kyselina uhličitá a její soli	62
7.3.6. Ostatní sloučeniny uhlíku	62
7.3.7. Přírodní zdroje uhlíku a jejich zpracování	63
7.4. Křemík	66
7.4.1. Vlastnosti křemíku	66
7.4.2. Výskyt, výroba a použití křemíku	66
7.4.3. Silany	66
7.4.4. Oxid křemičitý	66
7.4.5. Kyselina křemičitá	67
7.4.6. Křemičitany	67
7.4.7. Technicky významné křemičitanové materiály	69

	str.
7.5. Germanium	70
7.6. Cín	70
7.7. Olovo	71
8. Kovy	73
8.1. Obecná charakteristika kovů	73
8.2. Výskyt kovů v přírodě	75
8.3. Výroba kovů	75
9. Prvky 13. skupiny – p¹	79
9.1. Vlastnosti prvků 13. skupiny	79
9.2. Charakteristika skupiny	80
9.3. Bor	80
9.3.1. Vlastnosti a výskyt boru	80
9.3.2. Sloučeniny boru	80
9.4. Hliník	81
9.4.1. Vlastnosti hliníku	81
9.4.2. Výskyt hliníku	81
9.4.3. Výroba a využití hliníku	82
9.4.4. Sloučeniny hliníku	82
9.5. Gallium, indium a thalium	83
9.5.1. Gallium	83
9.5.2. Indium	83
9.5.3. Thalium	83
10. Prvky 1. skupiny – s¹	85
10.1. Vlastnosti prvků 1. skupiny	85
10.2. Charakteristika skupiny	86
10.3. Lithium	87
10.4. Sodík	87
10.4.1. Výskyt a výroba sodíku	87
10.4.2. Vlastnosti a použití sodíku	87
10.4.3. Sloučeniny sodíku	88
10.5. Draslík	89
10.5.1. Výskyt a výroba draslíku	89
10.5.2. Vlastnosti a použití draslíku	89
10.5.3. Sloučeniny draslíku	89
10.6. Rubidium a cesium	90

	str.
11. Prvky 2. skupiny – s²	92
11.1. Vlastnosti prvků 2. skupiny	92
11.2. Charakteristika skupiny	93
11.3. Beryllium	93
11.4. Hořčík	94
11.4.1. Výskyt a výroba hořčíku	94
11.4.2. Vlastnosti a použití hořčíku	94
11.4.3. Nejdůležitější sloučeniny hořčíku	94
11.5. Vápník	94
11.5.1. Výskyt a výroba vápníku	94
11.5.2. Vlastnosti a použití vápníku	95
11.5.3. Nejdůležitější sloučeniny vápníku	95
11.6. Stroncium	95
11.7. Baryum	96
11.8. Radium	96
12. Prvky 3. skupiny – d¹	98
12.1. Vlastnosti prvků 3. skupiny	98
12.2. Charakteristika základních prvků 3. skupiny	99
12.3. Lanthanidy	99
12.3.1. Charakteristika skupiny lanthanidů	99
12.3.2. Vlastnosti lanthanidů	100
12.4. Aktinidy	101
12.4.1. Charakteristika skupiny aktinidů	101
12.4.2. Vlastnosti aktinidů	102
12.4.3. Thorium	102
12.4.4. Uran	102
13. Prvky 4. skupiny – d²	105
13.1. Vlastnosti prvků 4. skupiny	105
13.2. Charakteristika skupiny	106
13.3. Titan	106
13.3.1. Výskyt a výroba titanu	106
13.3.2. Vlastnosti a použití titanu	106
13.3.3. Významné sloučeniny titanu	106
13.4. Zirkonium a hafnium	107
14. Prvky 5. skupiny – d³	109

	str.
14.1. Vlastnosti prvků 5. skupiny	109
14.2. Charakteristika skupiny	110
14.3. Vanad	110
14.3.1. Výskyt a výroba vanadu	110
14.3.2. Vlastnosti a použití vanadu	110
14.3.3. Významné sloučeniny vanadu	111
14.4. Niob a tantal	111
15. Prvky 6. skupiny – d⁴	113
15.1. Vlastnosti prvků 6. skupiny	113
15.2. Charakteristika skupiny	114
15.3. Chrom	114
15.3.1. Výskyt a výroba chromu	114
15.3.2. Vlastnosti a použití chromu	114
15.3.3. Významné sloučeniny chromu	115
15.4. Molybden	115
15.4.1. Výskyt a výroba molybdenu	115
15.4.2. Vlastnosti a použití molybdenu	116
15.4.3. Významné sloučeniny molybdenu	116
15.5. Wolfram	116
15.5.1. Výskyt a výroba wolframu	116
15.5.2. Vlastnosti a použití wolframu	117
15.5.3. Významné sloučeniny wolframu	117
16. prvky 7. skupiny – d⁵	119
16.1. Vlastnosti prvků 7. skupiny	119
16.2. Charakteristika skupiny	120
16.3. Mangan	120
16.3.1. Výskyt a výroba manganu	120
16.3.2. Vlastnosti a použití manganu	120
16.3.3. Významné sloučeniny manganu	121
16.4. Technecium a rhenium	121
17. Prvky 8. skupiny – d⁶	123
17.1. Vlastnosti prvků 8. skupiny	123
17.2. Charakteristika skupiny	124
17.3. Železo	124
17.3.1. Výskyt a výroba železa	124
17.3.2. Vlastnosti a použití železa	125
17.3.3. Významné sloučeniny železa	126

	str.
17.3.4. Výroba surového železa	126
17.3.5. Výroba ocelí	127
17.4. Platinové kovy	128
17.5. Ruthenium a osmium	129
18. Prvky 9. skupiny – d⁷	131
18.1. Vlastnosti prvků 9. skupiny	131
18.2. Charakteristika skupiny	132
18.3. Kobalt	132
18.3.1. Výskyt a výroba kobaltu	132
18.3.2. Vlastnosti a použití kobaltu	132
18.3.3. Významné sloučeniny kobaltu	133
18.4. Rhodium a iridium	133
19. Prvky 10. skupiny – d⁸	135
19.1. Vlastnosti prvků 10. skupiny	135
19.2. Charakteristika skupiny	136
19.3. Nikl	136
19.3.1. Výskyt a výroba niklu	136
19.3.2. Vlastnosti, použití a sloučeniny niklu	136
19.4. Palladium a platina	136
20. Prvky 11. skupiny – d⁹	140
20.1. Vlastnosti prvků 11. skupiny	140
20.2. Charakteristika skupiny	141
20.3. Měď	141
20.3.1. Výskyt a výroba mědi	141
20.3.2. Vlastnosti a použití mědi	142
20.3.3. Významné sloučeniny mědi	142
20.4. Stříbro	143
20.4.1. Výskyt a výroba stříbra	143
20.4.2. Vlastnosti a použití stříbra	143
20.4.3. Významné sloučeniny stříbra	143
20.5. Zlato	144
20.5.1. Výskyt a výroba zlata	144
20.5.2. Vlastnosti, použití a sloučeniny zlata	144

	str.
21. Prvky 12. skupiny – d¹⁰	146
21.1. Vlastnosti prvků 12. skupiny	146
21.2. Charakteristika skupiny	147
21.3. Zinek	147
21.3.1. Výskyt a výroba zinku	147
21.3.2. Vlastnosti a použití zinku	147
21.3.3. Významné sloučeniny zinku	148
21.4. Kadmium	148
21.4.1. Výskyt a výroba kadmia	148
21.4.2. Vlastnosti, použití a sloučeniny kadmia	148
21.5. Rtuť	149
21.5.1. Výskyt a výroba rtuť	149
21.5.2. Vlastnosti, použití a sloučeniny rtuť	149
Řešení otázek k opakování	151
Literatura	151